

Nr 90.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 maj 1912 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från förra kornettsbostället Torp nr 2 Södre i Älfsborgs län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 26 april 1912 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 268, har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att en till förra kornettsbostället 1 mantal Torp nr 2 Södre i Lerums socken af Älfsborgs län hörande, vid Stamsjön varande lägenhet om 26.2 ar äfvensom 43 särskilda i statsrådsprotokollet angifna tomtområden må hvart för sig från berörda egendom upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfa egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser; dock att hvad i punkten 9:o af nämnda kungörelse stadgas därom att till köpare må antagas allenast mindre bemedlad eller obemedlad och att lägenhet ej må upplåtas till den, som redan äger fast egendom af den storlek, att därå kan födas en familj, icke skall tillämpas på nu ifrågavarande upplåtelser.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 10 saml. 50 häft. (Nr 90—92.) 1

»Förre kornettsbostället 1 mantal Torp nr 2 Södre i Lerums socken af Älfsborgs län var genom domänstyrelsens kontrakt den 4 oktober 1889 utarrenderadt till den 14 mars 1911 mot årligt arrende af 750 kronor. Vid den uppskattning för förnyad utarrendering af nämnda egendom, som hållits den 6 oktober 1908, hafva uppskattningsmännen väckt fråga om försäljning af lägenheter från egendomen. I anledning häraf har domänstyrelsen med underdånig skrifvelse den 21 mars 1910 underställt ärendet Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver nämnda förrättning äfvensom öfriga ärendet rörande handlingar, däribland en af vice kommissionslandtmätaren Kristian Aspgren år 1908 upprättad karta öfver egendomen med beskrifning.

Af handlingarna inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen på ömse sidor om Säfveån 0.5 kilometer från Lerums järnvägsstation, innehåller en sammanlagd areal af 138 hektar 96.7 ar.

Uppskattningsmännen hafva vid ofvannämnda förrättning föreslagit, att en på egendomen befintlig, med innehafvaren Olaus Larsson enskildt tillhöriga åbyggnader försedd, vid Stamsjön liggande lägenhet, innehållande en areal af 26.2 ar, däraf 7.3 ar tomt och åker, 1 ar äng, 17.4 ar skogs- och hagmark samt 0.5 ar impediment och å ofvannämnda karta betecknad med ägofigurerna nr 127—133, måtte från egendomen afsöndras och till innehafvaren försälas. Ifrågavarande lägenhet, som ligger på ett afstånd från hufvudgården af omkring 3 kilometer, har åsatts ett saluvärde af 240 kronor, däraf 30 kronor för växande skog.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som tillstyrkt försäljningen, har meddelat Larsson sådant föreläggande, som omförmåles i 6:te punkten af nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, hvarefter Larsson inkommit med förklaring, att han önskade köpa lägenheten för en köpeskilling, motsvarande saluvärdet, därför borgen aflämnats.

Öfverjägmästaren i Västra distriktet har i afgifvet yttrande anført, att han ansåge försäljning af berörda lägenhet olämplig, då densamma antagligen af kronan själf behöfde disponeras som skogsarbetarbostad.

I ofvan omförmälda uppskattningsinstrument hafva förrättningsmännen vidare framhållit, att sedan omkring tio år tillbaka villasamhällen uppblomstrat rundt om egendomen och att jorden kring Lerums järnvägsstation vore synnerligen begärlig till villatomter. Bästa användningen af egendomen vore därför enligt uppskattningsmännens förmenande att

stycka den söder om Säfveån belägna delen af hemskiftet till villatomter.

Sedan i anledning häraf domänstyrelsen uppdragit åt vederbörande uppskattningsmän att taga under förnyadt öfvervägande, huruvida icke lämpligen egendomen i dess helhet eller till någon del borde i och för försäljning styckas i mindre delar, hafva uppskattningsmännen, under uttalande, att den söder om Säfveån belägna delen af egendomen borde försälgas till villatomter och egnahemslägenheter, uppgjort följande förslag till styckning i tomter af omförmälda område, hvilket förslag af förste landtmätaren L. J. Filipsson inlagts å kartan öfver egendomen, därvid tomternas arealer jämväl uträknats.

Tomtens					Tomtens				
nr å planen.	areal			saluvärde	nr å planen.	areal			saluvärde
	har.	ar.	kvm.	kronor.		har.	ar.	kvm.	kronor.
1		13	30	300	23		36	90	750
2		39	70	700	24		30	80	500
3		39	10	650	25		30	20	650
4		34	10	350	26		40	10	700
5		22	90	250	27		37	30	600
6		23	90	250	28		24	50	400
7		20	—	200	29		23	50	400
8		39	80	700	30		20	90	400
9		38	90	650	31		21	30	300
10		35	90	700	32		24	90	300
11		25	90	500	33		29	60	700
12		39	10	700	34		39	50	900
13		37	60	600	35		44	80	900
14		34	10	650	36		23	40	600
15		29	90	550	37		24	10	400
16		28	80	400	38		21	90	300
17		30	80	450	39		24	90	400
18		28	10	300	40		22	90	500
19		24	70	400	41		22	90	400
20		24	60	400	42		20	90	500
21		23	—	350	43		16	90	400
22		22	40	350	Summa	12	38	80	21,400

Till för gemensamt behof afsedda vägar hafva afsatts 2 hektar 21.1 ar och till ifrågasatt utvidgning af Lerums järnvägsstation ett område af 2 hektar 70.4 ar.

Å tomten nr 1 finnas ladugård och källare, tillhöriga egendomens arrendator, och å tomten nr 8 ett boningshus, tillhörigt änkan Maria Andersson. Uppskattningsmännen hafva hemställt, huruvida icke änkan Andersson, hvilkens man varit arbetare vid egendomen, borde erhålla rätt att få inköpa nyssnämnda tomt för det åsatta saluvärdet att erläggas under tio år.

Därjämte hafva förrättningsmännen föreslagit, att då det torde vara förenadt med många svårigheter för statsverket att sälja hvarje tomt för sig och då det ej kunde undvikas, att flera tomter måste ligga ganska länge och vänta på köpare, flera af tomterna borde på visst närmare angifvet sätt utbjudas gemensamt.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har icke haft något att erinra emot berörda styckningsförslag.

Domänstyrelsen, som icke kunnat biträda det af öfverjägmästaren anförda skäl för lägenhetens vid Stamsjön bibehållande i kronans ägo, har tillstyrkt, att sistnämnda lägenhet äfvensom den med nr 8 betecknade tomten måtte, efter hembud till innehafvarna af där uppförda byggnader, upplåtas i enlighet med föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 31 december 1909. Beträffande öfriga 42 ofvan angifna tomtplatser har domänstyrelsen tillstyrkt, att desamma finge försälgas under hand genom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg mot köpeskillingar ej understigande de åsatta saluvärdena att erläggas kontant vid tillträdet.

Genom särskilda nådiga bref den 8 juli 1910 och den 2 juni 1911 anbefalldes Kungl. Maj:t domänstyrelsen att låta ombesörja ifrågavarande egendoms skötsel och vård för tiden intill den 14 mars 1913.

Slutligen ber jag att få erinra därom, att Kungl. Maj:t genom nådigt beslut förut denna dag funnit af bankdirektören George Dickson och civilingenjören Ernst Wendel i särskilda underdåniga ansökningar gjorda framställningar att få förvärfva vissa områden från egendomen icke föranleda vidare åtgärd.

*Departements-
chefen.*

För egen del ansluter jag mig till det af domänstyrelsen förordade förslaget till upplåtelser från berörda egendom. Beträffande särskildt de föreslagna tomterna söder om Säfveån synes det mig påtagligt, att kronan genom dessa tomters afyttrande till de beräknade saluvärdena skulle på ett i ekonomiskt afseende särdeles förmånligt sätt disponera

denna del af egendomen. De spekulanter, som kunna vara att påräkna för berörda tomter torde emellertid icke alltid blifva sådana, som afsetts i nu gällande kungörelse rörande grunderna för upplåtande af jord till mindre bemedlade eller obemedlade. I nu föreliggande fall synas mig dock samtliga upplåtelseerna kunna verkställas med tillämpning af föreskrifterna i berörda kungörelse, dock med undantag af vissa i punkten 9:o för där afsedda fall gifna bestämmelser.»

Utskottet, som icke har något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 maj 1912.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

I beslutet hafva deltagit: från *Första* kammaren: A. T. Odelberg, G. L. De Geer, P. Paulson, G. Tamm, A. H. Fahlén, E. A. Lindblad, A. Pers, A. H:son Wachtmeister; från *Andra* kammaren: D. Persson i Tällberg, N. Persson i Malmö, S. Linders, P. O. Lundell, P. Hellström, O. Nilsson i Tånga, C. L. Olausson, V. A:son Ekerot.
